

Ключевые слова: стратегия, конкурентная стратегия, конкурентоспособность, стратегическая конкурентоспособность, конкурентное преимущество, конкурентные силы, собственные средства.

Marynych I.A., Martynyk V.O. Competitive strategy development of trade company

A study of the need to use in business competitive strategy. Explores the essence of the basic competitive strategies and the main stages of their development, their main alternatives. A generalized types of strategic alternatives for businesses.

Keywords: strategy, competitive strategy, competitiveness, strategic competitiveness, competitive advantage, competitive forces, own funds.

УДК 339.54(430)

Доц. Л.М. Садула, канд. екон. наук –
Європейський університет

ОСНОВНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ПАРТНЕРИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Йдеться про зовнішньоторговельні відносини України з основними партнерами країнами-членами Європейського Союзу: ФРН, Польщею, Італією, Угорщиною, Великою Британією та Францією. Проаналізовано динаміку розвитку, географічну та товарну структуру зовнішньої торгівлі України із вище означеними країнами.

Ключові слова: зовнішня торгівля, Україна, ЄС, географічна структура, товарна структура.

Однією із найважливіших передумов європейської інтеграції України є інтенсивний розвиток її зовнішньої торгівлі з ЄС. Досвід наших західних сусідів, які вступили до ЄС в 2004 та 2007 р. є практичним підтвердженням цього. До того ж зі вступом України до СОТ набуло реальних обрисів створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Грунтовно досліджували питання зовнішньої торгівлі України з ЄС вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: І. Бураковський, Н. Кухарська, А. Філіпенко, Ф. Вінцентц, Г. Клемент, Х. Тіммерман та ін. Дещо меншою мірою висвітлено питання двосторонніх зовнішньоторговельних відносин з окремими державами-членами ЄС. Так, українсько-французькі відносини досліджували В. Андрійчук, І. Вериженко [1, 2], українсько-польські. – С. Писаренко, І. Наслідник, Я. Ошуркевич та ін. [5, 6], а зовнішню торгівлю України з Німеччиною – автор статті [7, 8]. Утім, бракує комплексних наукових досліджень зовнішньої торгівлі України з її основними торговельними партнерами в ЄС.

Метою дослідження є визначення основних зовнішньоторговельних партнерів України серед держав-членів ЄС, аналіз розвитку двосторонньої зовнішньої торгівлі між ними та розкриття її географічної й товарної структури.

Зовнішня торгівля України з ЄС назагал за останні десять років зростала, проте не так активно, як, наприклад, у Польщі чи країнах Балтії. Частка ЄС у зовнішній торгівлі України у 1995-2003 рр. зросла з 13 до 25 %, а після 2004 р. після входження 10 нових країн-членів до ЄС вона становила 31,2 %. Після розширення 2004 р. ЄС став головним торговельним партнером України. У 2007 р., після вступу до ЄС Болгарії та Румунії, частка ЄС у зовнішній торгівлі України зросла до 38 % (див. рис. 1). Тому ЄС впродовж 2004-2007 рр. посів перше місце в ієрархії торговельних партнерів України.

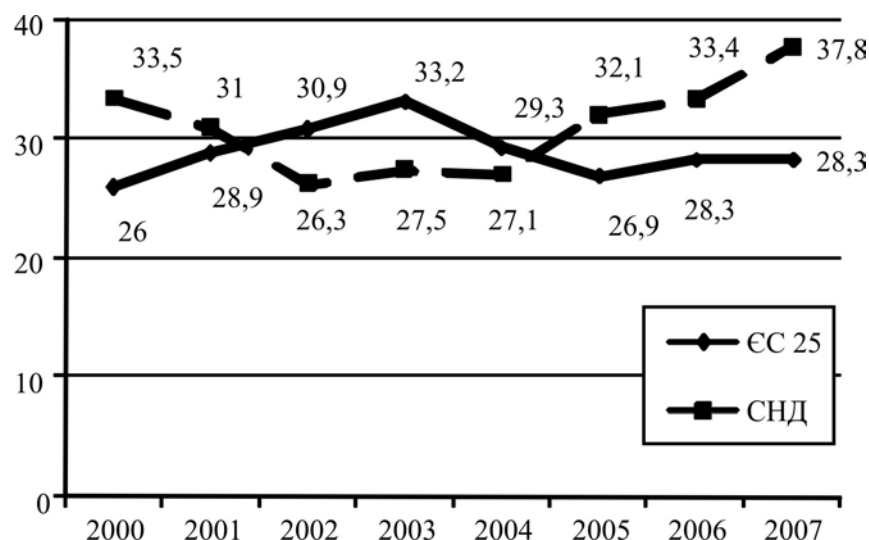

Рис. 1. Частка ЄС та СНД в українському експорті 2000-2007 рр.
Розраховано за даними Держкомстату України

Обсяги зовнішньоторговельного обігу між Україною та ЄС значно зросли. У період 1996-2002 рр. зовнішня торгівля товарами та послугами між Україною і ЄС зросла на 3,5 млрд дол. США, або в 1,7 раза, а з 2002 р. до 2004 р. – на 13 млрд дол. США, або в 2,5 раза. З 2004 р. по 2007 рр. зовнішньоторговельний обіг між Україною та ЄС збільшився на 20 млрд дол. США, або майже у 2 рази. Експорт товарів і послуг з України до країн ЄС за 1996-2007 рр. збільшився з 2 млрд до 16,9 млрд дол. США, або в 8,4 раза; імпорту з країн ЄС до України збільшився з 2,9 млрд до 24,8 млрд дол. США, або майже у 8,5 раза.

Варто зауважити, що статистичні дані Держкомстату України зовнішньої торгівлі України з ЄС загалом, та з окремими його країнами-членами мають істотні розходження із відповідними даними Євростату, чи статистичними відомствами країн-членів, як, наприклад, буде показано нижче у випадку ФРН та Польщі. Зокрема, за даними Євростату, 2006 р. український експорт до ЄС становив 10,0 млрд дол. США [11], тоді як дані Держкомстату України – 14,36 млрд дол. США [3] (різниця 4,36 млрд). Водночас, за даними Євростату, український імпорту становив 24,5 млрд дол. США [11], а вітчизняна статистика повідомляла про 17,99 млрд дол. США [3], що відрізняється на 6,51 млрд дол. (див. табл. 1).

Табл. 1. Зовнішня торгівля України з ЄС* в 1996, 2004-2007 рр., млрд дол. США

Рік	Експорт (Держкомстат України)	Експорт (Eurostat)	Різниця	Імпорту (Держкомстат України)	Імпорту (Eurostat)	Різниця
1996	3,5	1,9	+1,6	4,5	3,3	+1,2
2004	11,3	9,1	+2,2	10,3	13,1	-2,8
2005	10,9	9,7	+1,2	13,2	16,31	-3,11
2006	13,1	11,0	+2,1	17,38	22,3	-4,92

Примітка: * Дані за 1996, 2004-2006 рр. для ЄС-25, 2007 р. – ЄС-27. Розраховано за даними Держкомстату України, Eurostat.

З 2005 р. у зовнішній торгівлі товарами між Україною і ЄС спостерігалася така тенденція: зменшення темпів росту експорту супроводжувалося іс-

тотним зростанням імпорту. Так, порівняно з 2004 р., український експорт 2005 р. зменшився на 5,8 %, імпорт збільшився на 26,7 %; а 2007 р. експорт України до ЄС порівняно з 2006 р. зріс на 15,1 %, а імпорт – на 37,2 %.

Означена тенденція зумовила швидке збільшення негативного сальдо у зовнішній торгівлі України з ЄС. За підсумками 2004 р., від'ємне сальдо у зовнішній торгівлі України з ЄС було перекрите традиційно позитивним балансом України з 10 новоприєднаними членами і становило +0,4 млрд дол. США. Однак вже у 2005 р. негативне сальдо становило – 2,6 млрд дол. США, а 2007 р. воно досягло рекордних показників – 8,3 млрд дол. США та зросло порівняно з 2006 р. більше як удвічі (див. рис. 2).

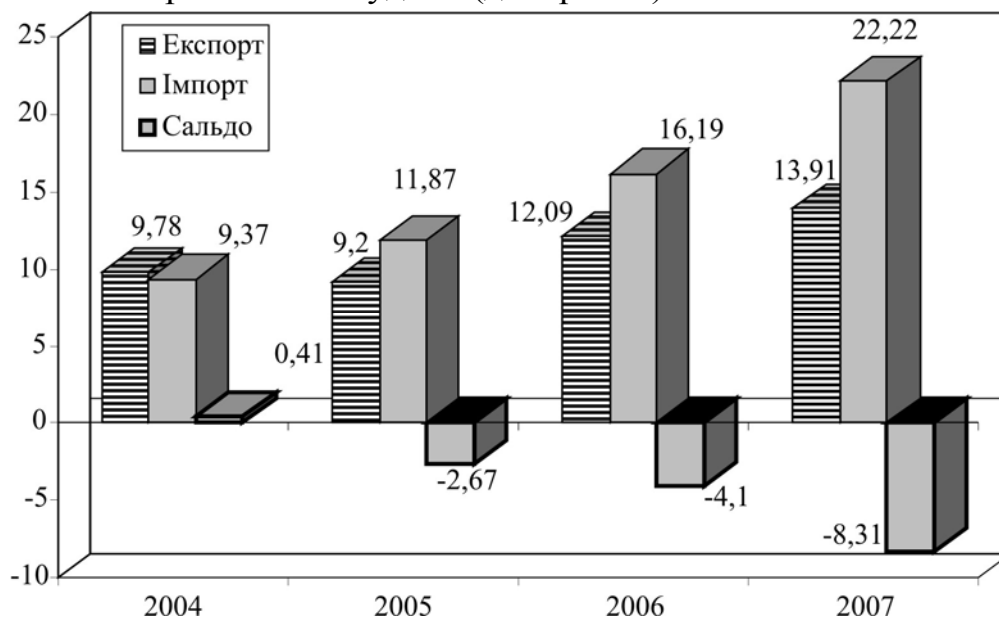

Рис. 2. Зовнішня торгівля товарами України з ЄС 2004-2007 рр., млрд дол. США
Розраховано за даними Держкомстату України

Негативною ознакою в торгівлі України з ЄС є асиметрична залежність України в торговельних відносинах: її частка в зовнішньоторговельному обігу ЄС становить лише близько 1,1 %. Водночас у загальному обсязі експорту країни 2007 р. частка ЄС становила 28,3 %, імпорту – 36,6 % (у 2004 р. відповідно 29,9 % і 32,3 %).

Упродовж 1996-2007 рр. зовнішня торгівля послугами між Україною і країнами ЄС зростає на 4,76 млрд дол. США, або в 6,8 раза. Частка зовнішньої торгівлі послугами України з країнами ЄС у загальному обсязі зовнішньої торгівлі послугами зростає з 10 до 16,8 %. У 2007 р. експорт послуг України до країн ЄС збільшився на 13,4 % і становив 1,7 млрд дол. США, імпорт – відповідно на 44,9 % і становив 1,3 млрд дол. США. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі становило +0,44 млрд дол. США (див. рис. 3).

Головними партнерами, на які припадає близько половини обсягу торгівлі, залишалися Велика Британія та ФРН. Аналіз товарної структури торгівлі України та країн ЄС свідчить про надзвичайну вузькість її асортименту. Загалом на недорогоцінні метали та вироби з них, мінеральні продукти, продукцію сільського господарства та харчової промисловості, продукцію легкої промисловості припадало понад 70 % загального обсягу експорту України до країн ЄС. Водночас частка машин, устаткування, приладів становила лише

10,3 %. У товарному імпорті з країн ЄС переважають машини, устаткування, механізми, прилади та транспортні засоби, продукція хімічної промисловості та пов'язаних із нею галузей, зокрема полімерні матеріали та каучук, продукція легкої промисловості.

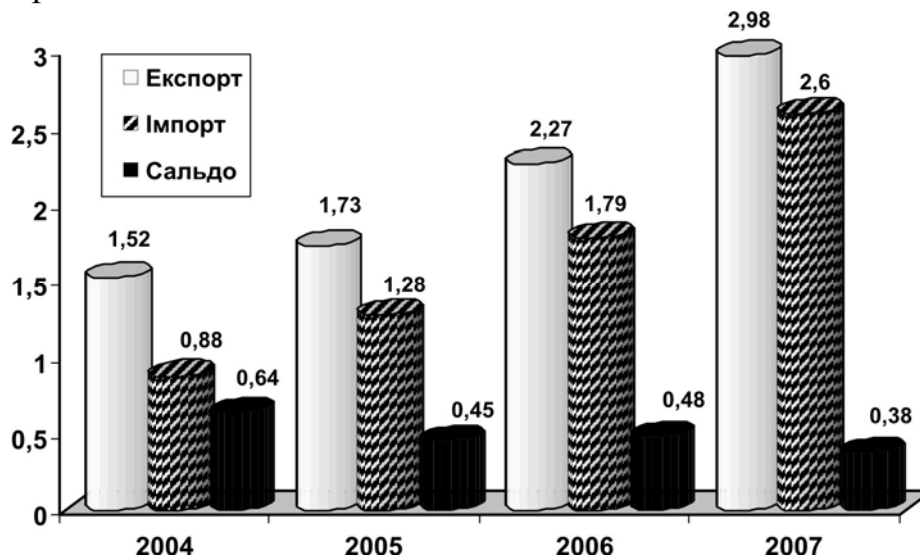

Рис. 3. Зовнішня торгівля послугами України з ЄС 2004-2007 рр., млрд дол. США
Розраховано за даними Держкомстату України

Привертає увагу нестійкість часток ключових позицій українського експорту, тоді як структура імпорту, навпаки, є досить сталою. Це відображає, насамперед, нестійкість конкурентних позицій українських експортерів на ринку ЄС. Найбільшою у загальному обсязі українського експорту послуг до країн ЄС була частка транспортних послуг, а імпорту – різних ділових, професійних та технічних, транспортних, державних та фінансових послуг. Отже, імпорт Україною послуг є значно диверсифікованішим, а експорт має монокультурний характер. Водночас, присутність України в найбільш динамічних сферах послуг – туристичних, інформаційних, інженерних, науково-технічних, фінансових, управлінських – є незначною.

Зазначені структурні особливості української зовнішньої торгівлі є стратегічно програшними для країни, несприятливими для пришвидшення її входження до економічного простору ЄС і потребують істотних змін.

За підсумками 2007 р. умовно розділимо на три групи країни-члени ЄС за обсягами зовнішньоторговельного обігу з Україною. До першої групи увійшли найбільші торговельні партнери України, торговельний обіг яких становить більше 2 млрд дол. США: це ФРН, Польща, Італія, Угорщина, Велика Британія та Франція. До другої групи увійшли країни з показниками від 1 до 2 млрд дол. США: Нідерланди, Чехія, Австрія, Румунія, Словаччина, Іспанія, Бельгія, а до третьої (до 1 млрд дол. США): Кіпр, Литва, Швеція, Болгарія, Фінляндія, Словенія, Данія, Естонія, Греція, Латвія, Португалія, Ірландія, Мальта, Люксембург.

Розглянемо розвиток зовнішньоторговельних відносин України із найважливішими торговельними партнерами країнами-членами ЄС. ФРН є найбільшим торговельним партнером України серед країн-членів ЄС. Український товарообіг (експорт та імпорт за даними Бундесстату) з ФРН виріс з

1997 по 2007 рр. майже вп'ятеро і становив 11,1 млрд дол. США [14] (водночас, за даними Держкомстату України, він становив 8,19 млрд дол. США [3]). Український експорт до ФРН підвищився за цей період більш ніж утричі (з 0,69 млрд дол. США до 2,25 млрд дол. США (за українськими даними, 2,02 млрд дол. США)), а імпорт більш ніж 5,6 раза (з 1,58 млрд дол. США у 1997 р. до 8,85 млрд дол. США у 2007 р., або 6,2 млрд дол. США, за повідомленням Держкомстату) (див. табл. 2).

Табл. 2. Зовнішня торгівля України з ФРН у 2002-2007 рр., млн дол. США

Рік	Експорт (Держкомстат України)	Експорт (Statistisches Bundesamt)	Різниця	Імпорт (Держкомстат України)	Імпорт (Statistisches Bundesamt)	Різниця
2002	763,1	858,6	-95,5	1 517,2	2 576,9	-1 059,7
2003	1 356,7	839,5	+517,1	2 098,1	2 928,1	-830,0
2004	1 633,5	1 209,9	+423,5	2 344,5	3 700,6	-1 356,1
2005	1 183,3	1 313,2	-129,9	2 857,9	4 548,4	-1 690,5
2006	1 224,7	1 625,8	-401,1	3 593,8	6 220,7	-2 626,9

Примітка: Розраховано за даними Держкомстату України, Statistisches Bundesamt.

Характерною рисою українсько-німецьких торговельних взаємин в останні роки є постійне зменшення темпів приросту експорту з України – та й незначні його обсяги, як для ФРН, а також стрімке зростання імпорту – свідчать про помітні прорахунки у зовнішньоторговельній політиці нашої держави. Відповідно до такого розвитку зовнішньоторговельних відносин, між Україною та ФРН склалося і сальдо торговельного балансу: різко від'ємне для першої і позитивне для другої. Надлишок українського торгового балансу з ФРН впродовж останніх років збільшився у 7,3 раза – з 0,9 млрд дол. США у 1997 р. до 6,6 млрд дол. США у 2007 р. Навіть істотне зростання експорту з України до ФРН 2004 р. не дало змоги значно скоротити сальдо торговельного балансу.

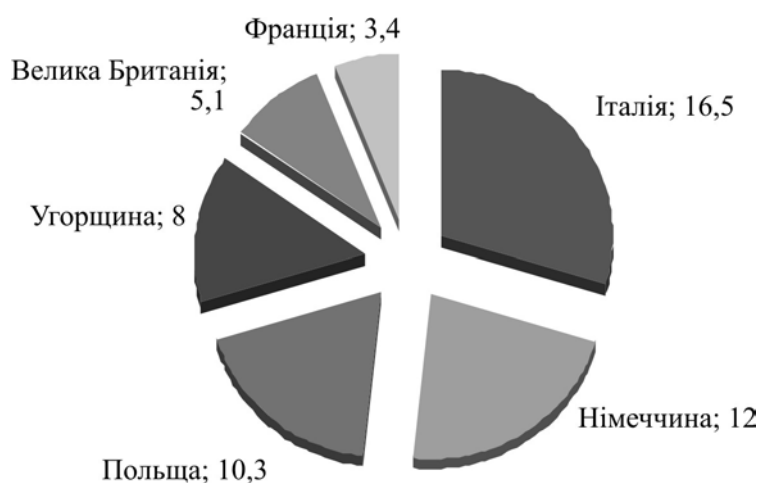

Рис. 4. Частка найбільших торговельних партнерів у експорті України серед країн-членів ЄС 2007 р. Розраховано за даними Держкомстату України.

В українському експорті товарів, за даними Держкомстату України, ФРН незмінно до 2005 р. посідала 2-ге місце після Російської Федерації та

випереджала Туреччину, Італію і США. Її частка в експорті України становила 5,8 %, однак з 2005 р. по 2007 р. частка ФРН зменшилась до 3,4 % і, відповідно, вона зайняла 4-те місце. Серед країн-членів ЄС частка ФРН у експорті України становить 12 % (див. рис. 4).

В українському імпорті ФРН посідала 2-ге місце після Російської Федерації, випереджаючи Туркменістан, Польщу та Італію. Частка ФРН в імпорті України становить 9,4 %, однак серед країн-членів ЄС вона значно вища і становить 24,9 % (див. рис. 5).

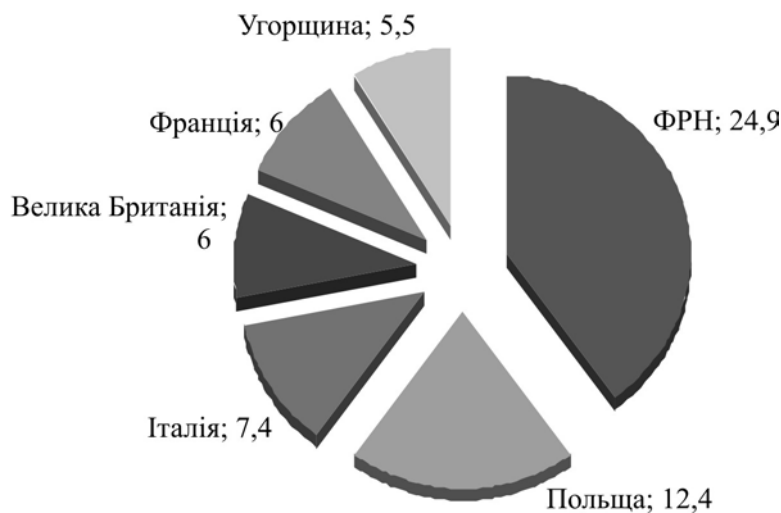

Рис. 5. Частка найбільших торговельних партнерів у імпорті України серед країн-членів ЄС 2007 р. Розраховано за даними Держкомстату України

В ієрархії німецької зовнішньої торгівлі Україна у 2007 р. в експорті піднялась порівняно з попереднім роком, із 34-тої на 32-ту позицію, а в імпорті зайняла 48-ме місце серед 234 країн і територій. Порівняно зі згаданими аналогічними показниками часток України в експорті та імпорті ФРН виявляємо негативну для України їх асиметричність.

Товарна структура експорту України до ФРН складається переважно з виробів легкої промисловості, а також виробів із заліза, сталі, кольорових металів. До України з ФРН прибували продукція важкого машинобудування та їх частини, машини, а також хімічні вироби.

Польща, за підсумками 2007 р., посіла друге місце серед найважливіших торговельних партнерів України серед країн-членів ЄС, випередивши Італію, яка до того стабільно посідала цю позицію. Польща також зайняла 3-тє місце в українському експорті до країн-членів ЄС із часткою 10,3 %, та 2-ге місце в імпорті із 12,4 % українського імпорту. Останнім часом спостерігається зростання її ролі як торговельного партнера України, серед інших держав: зокрема, у 2006 році вона перемістилась з 6-го на 4-те місце серед країн світу за обсягами експорту і стабільно займала 5-те місце за обсягами імпорту.

Від 1993 р. українсько-польський товарообіг мав позитивну динаміку зростання його показників, за винятком 1999 р. Впродовж 1993-2001 рр. товарообіг між Україною та Польщею зріс майже у 5 разів, а з 2001 по 2007 рр. – більш ніж у 4,7 раза і становив 4,8 млрд дол. США. Український експорт в Польщу зріс у 2004-2007 рр. на 70 % (з 1,02 млрд дол. США 2004 р. до

1,74 млрд дол. США 2007 р.), а імпорт зростає збільшився майже втричі (з 1,07 млрд дол. США до 3,07 млрд дол. США) (див. табл. 3).

Табл. 3. Зовнішня торгівля України з Польщею в 2004-2007 рр., млн дол. США

Рік	Експорт	Імпорт	Сальдо торговель-ного балансу	Динаміка, у % до попереднього року	
	млн дол. США			експорт	імпорт
2004	1 022	1034	−12	29	22
2005	1 073	1 483	−410	5	43
2006	1 426	2 206	−780	32	49
2007	1 741	3 067	−1 326	22	39

Примітка: Розраховано за даними Держкомстату України.

Табл. 4. Зовнішня торгівля товарами України з найбільшими торговельними партнерами країнами-членами ЄС, млн дол. США

Країни	Експорт			Імпорт			Сальдо		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Всього ЄС	9209,2	12087,9	13916,8	11873,9	16194,6	22217,9	-2664,7	-4106,7	-8301,1
Велика Британія	358,4	387,6	324,9	502,7	620,6	886,4	-144,3	-233,0	-561,5
Італія	1893,9	2503,4	2675,2	1030,3	1467,4	1789,3	863,6	1036,0	885,9
Німеччина	1286,2	1283,8	1644,5	3384,2	4268,3	5830,0	-2098,0	-2984,5	-4185,5
Польща	1010,9	1344,5	1636,9	1406,7	2109,2	2920,5	-395,8	-764,7	-1283,6
Угорщина	690,7	946,1	1235,1	647,9	802,2	1240,9	42,8	143,9	-5,8
Франція	199,9	351,4	485,6	799,0	989,8	1330,0	-599,1	-638,4	-844,4

Розраховано за даними Держкомстату України

Табл. 5. Зовнішня торгівля послугами України з найбільшими торговельними партнерами країнами-членами ЄС, млн дол. США

Країни	Експорт			Імпорт			Сальдо		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Всього ЄС	1726,1	2271,8	2979,7	1284,2	1794,4	2596,5	441,9	477,4	383,2
Велика Британія	300,2	390,0	546,8	271,3	428,7	610,5	28,9	-38,7	-63,7
Італія	74,1	92,8	110,2	19,5	27,9	54,7	54,6	64,9	55,5
Німеччина	185,8	254,0	380,9	171,3	244,1	339,4	14,5	9,9	41,5
Польща	62,2	80,8	104,5	77,0	97,0	146,3	-14,8	-16,2	-41,8
Угорщина	128,2	125,8	102,5	49,8	59,3	127,1	78,4	66,5	-24,6
Франція	57,4	69,1	84,2	53,2	61,2	154,4	4,2	7,9	-70,2

Примітка: Розраховано за даними Держкомстату України

Упродовж останніх десяти років український імпорт з Польщі стабільно зростає випереджаючими темпами над українським експортом у цю країну, а тому сформоване такою тенденцією негативне сальдо мало умови до постійного збільшення і на 2007 р. становило -1,33 млрд дол. США (порівняно з 2006 р. зросло майже удвічі, а з 2004 р. – більше як в 110 разів).

Як і у випадку з ФРН, статистичні дані зовнішньоторговельного обігу між Україною і Польщею істотно різняться, особливо це стосується показників українського імпорту. Так, за даними Центрального статистичного відомства Польщі, український експорт з Польщі становив 2006 р. 1,32 млрд дол. США (1,42 млрд дол. США, за даними Держкомстату України), а імпорт 3,97 млрд дол. США (відповідно 2,2 млрд), сальдо становило -2,65 млрд дол. США (-0,78 млрд) [3, 12]. 2007 р. український імпорт, за даними польської

статистики, зріс до 5,51 млрд дол. США, а тому розходження з даними вітчизняного Держкомстату становило майже 1,5 млрд дол. США [3, 13]. Варто наголосити, що за обсягами польського експорту 2007 р. Україна входить у десятку найважливіших експортерів Польщі серед країн світу, зайнявши із часткою 4,0 % усього польського експорту сьоме місце.

Україна експортує до Польщі здебільшого товари з низьким вмістом доданої вартості (сировина, енергоносії, металопродукція тощо), на які припадає 93 % українського експорту. Середня вартість однієї тонни експортованих до Польщі товарів становить 190 дол. США, а імпортованих – 930 дол. США. Щодо товарної структури експорту, то неблагородні метали, мінеральні продукти та продукція хімічної промисловості залишаються основними статтями українського експорту.

У структурі експорту з України до Польщі впродовж 2006 р. найбільші обсяги посіли такі групи товарів: недорогоцінні метали та вироби з них (33,27 %), мінеральні продукти (16 %) та органічні хімічні сполуки (8,5 %). У структурі імпорту з Польщі до України впродовж 2006 р. найбільші обсяги посіли такі групи товарів: автомобілі, їх частини та пристрої (19 %), папір і картон; вироби з паперу і картону (9,2 %), полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них (8,7 %) та ін. При цьому відбулось помітне зростання імпорту запчастин до автомобілів та іншої продукції машинобудування, паперу, кормів для тваринництва, живих свиней, косметичних засобів тощо.

Третє місце за обсягом зовнішньої торгівлі України посіла Італія із показником 4,63 млрд дол. США. До 2007 р. Італія стабільно посідала друге місце. Варто зазначити, що за обсягами експорту товарів (2,67 млрд дол. США) зазначена країна є найбільшим експортером в ЄС, та третім у світі (після Російської Федерації та Туреччини). Частка Італії в українському експорті до ЄС становила 2007 р. 16,5 %, а в імпорті – 7,4 %.

Український експорт до Італії зріс з 2002 р. із 0,87 млрд дол. США більше ніж утричі у 2007 р., водночас імпорт збільшився із 0,47 млрд дол. США до 1,84 млрд дол. США, або в чотири рази. Характерною особливістю зовнішньоторговельних відносин України з Італією є постійне позитивне сальдо торговельного балансу України, яке 2007 р. становило +0,94 млрд дол. США. Четверте місце за обсягом зовнішньої торгівлі України зайняла Угорщина із показником 2,7 млрд дол. США. Частка Угорщини в українському експорті до ЄС становила 2007 р. 8,0 %, а в імпорті – 5,5 %.

Український експорт до Угорщини зріс на 34 % – із 1,01 млрд дол. США у 2004 р. до 1,34 млрд дол. США у 2007 р., водночас імпорт збільшився із 0,51 млрд дол. США до 1,37 млрд дол. США, або майже в 2,7 рази. До 2007 р. для зовнішньоторговельних відносин України з Угорщиною було властиве позитивне сальдо торговельного балансу України, яке однак 2007 р. становило -0,03 млрд дол. США.

П'яте місце за обсягом зовнішньої торгівлі України зайняла Велика Британія із показником 2,4 млрд дол. США. Частка цієї країни в українському експорті до ЄС становила 2007 р. 5,1 %, а в імпорті – 6,0 %. Український експорт до Великої Британії зріс на 16 % – із 0,75 млрд дол. США у 2002 р.

до 0,87 млрд дол. США у 2007 р., водночас імпорт збільшився із 0,36 млрд дол. США до 1,5 млрд дол. США, або більше як у чотири рази. Сальдо торговельного балансу України у її торгівлі із Великою Британією було стабільно від'ємним і у 2007 р. становило -0,63 млрд дол. США.

Шосте місце за обсягом зовнішньої торгівлі України зайняла Франція із показником 2,05 млрд дол. США. Частка цієї країни в українському експорті до ЄС складала 2007 р. 3,4 %, а при імпорті – 6,0 %. Український експорт до Франції зріс з 2002 р. із 0,15 млрд дол. США майже в чотири рази до 0,57 млрд дол. США у 2007 р., у той же час аналогічно в чотири рази збільшився імпорт із 0,36 млрд дол. США до 1,5 млрд дол. США. Сальдо торговельного балансу України у її торгівлі із Францією було стабільно від'ємним і 2007 р. склало -0,63 млрд дол. США. Загалом на найбільші європейські торговельні партнери України припадає 55,3 % українського експорту в ЄС та 62,2 % українського імпорту звідти.

Розвиток зовнішньої торгівлі України із ЄС, а також з її найбільшими торговельними партнерами країнами-членами ЄС вказує на існування низки важливих проблем, що сповільнюють її ефективний та динамічний розвиток. Реальний, а не декларативний процес європейської інтеграції України вимагає разом із виведенням зовнішньоторговельних відносин України та ЄС на якісно вищий рівень, глибоких структурних реформ української економіки.

Література

1. Андрійчук В.Г. Двосторонні відносини з країнами-членами Євросоюзу як каталізатор євроінтеграції / В.Г. Андрійчук, І.О. Веригенко // Моделі та стратегії євроінтеграції України: економічний і правовий аспекти : зб. мат. IX Міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Вид-во УАЗТ, 2006. – С. 236-239.
2. Веригенко І.О. Українсько-французькі зовнішньоекономічні відносини: переваги та недоліки їх розвитку // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. трудов. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2006. – С. 153-157.
3. Держкомстат України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Кухарская Н. Украина и Европейский Союз // МЭМО. – 2005. – № 1. – С. 100-106.
5. Ошуркевич Я.М. Основні домінанти розвитку та регулювання українсько-польського зовнішньоторговельного співробітництва // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ. – 2002. – Вип. 149. – С. 3-14.
6. Писаренко С.М. Торговельне співробітництво України та Польщі в умовах розширеного ЄС / С.М. Писаренко, І.Л. Наслідник // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. трудов. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2007. – С. 135-137.
7. Садула Л. Актуальні проблеми торговельних відносин ФРН з Україною // Міжнародна торгівля у контексті європейської інтеграції: проблеми, теорії і перспективи : зб. наук. праць за матеріалами VIII наук.-практ. конф. – К. : Вид-во УАЗТ, 2005. – С. 92-93.
8. Садула Л. Моделювання зовнішньої торгівлі України з ФРН // Економіка і управління. – 2005. – № 3. – С. 72-78.
9. Україна в регіональних торговельних союзах // Національна безпека і оборона. – 2007. – № 7. – 68 с.
10. Україна на ринку Європейського Союзу // Національна безпека і оборона. – 2003. – № 11. – 40 с.
11. External and intra-European Union trade: Statistical yearbook: Data 1958-2006. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KSCV-07-001/EN/KSCV-07-001-EN.PDF.
12. Główny Urząd Statystyczny. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.stat.gov.pl>.

13. *Rocznik statystyczny handlu zagranicznego* 2007. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.stat.gov.pl/gus/index_PLK_HTML.htm.

14. *Statistisches Bundesamt Deutschland*. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.destatic.de>.

15. *Vincentz V.* Die neuen Nachbarn und die Europäische Union – Möglichkeiten und Grenzen der Integration am Beispiel Ukraine und Belarus / V. Vincentz, H. Clement // Osteropa-Institut Working Paper. – № 256. – 2005. – 107 s.

Садула Л.М. Основные торговые партнеры Украины в Европейском Союзе

Речь идет о внешнеторговых отношениях Украины с основными партнерами странами-членами ЕС: ФРГ, Польшей, Италией, Венгрией, Великобританией и Францией. Проанализированы динамика развития, географическая и товарная структура внешней торговли Украины с выше отмеченными странами.

Ключевые слова: внешняя торговля, Украина, ЕС, географическая структура, товарная структура.

Sadula L.M. Main trade partners of Ukraine from European Union

The foreign trade relationships between Ukraine and main partners countries EU-members: Federal Republic of Germany, Poland, Italy, Hungary, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and France are considered in the paper. The dynamics of development, geographic and goods structure of Ukraine's foreign trade with above mentioned countries is analysed.

Keywords: foreign trade, Ukraine, EU, geographic structure, goods structure.

УДК 330.15; 330.15.011; 330.366 *Наук. співроб. Ева Ганович, д-р філос. наук – Інститут політології, м. Ополе*

ЗАСІБ ДОПОМОГИ ЄВРОСОЮЗУ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Територіальне самоврядування, що функціонує в демократичній країні, є однією з основних ідей сучасності. Місцеве самоврядування, як незалежна адміністративна одиниця, задовольняє потреби своїх мешканців на основі таких джерел фінансування, як: власні кошти; кошти, надані державою; кошти, передбачені програмами Європейського союзу. Аналіз такої ситуації, на прикладі Польщі, викладено у цій роботі.

Self-governments of communes (*gmina*), despite the fact that they function as the smallest territorial units in the state, play a very important role: the commune – because of its very essence itself intertwined with satisfying needs of its inhabitants – takes independent decisions on shortages and deficiencies of its own functioning. The concept of local development did not appear in the economic politics until in the 1980 s. The year 1989 saw both a political, social and economic breakthroughs, but not only. In Poland, like in other countries of Central-Eastern Europe, there occurred a revival of local governments, and together with them there appeared problems connected with the infrastructure and realization of a whole series of tasks which were decisive – and still are – as far as the level of affluence of the commune is concerned, and – what follows from it – about the affluence of its inhabitants. The aim behind the forming of communes was and still is to create proper conditions for their development, which makes it possible to meet the needs of all members of the local community. One of the vital principles of subsidizing the latter is the right to